

Kappen is pure verspilling

(1) Van auto's tot wasmachines, gebruikte spullen verhandelen via internet is doodnormaal. Sinds kort krijgen ook volwassen bomen online een tweede leven. Al kost het verplaatsen een lieve duit.

(2) Onlangs kreeg bomenexpert Arjan Zoontjens een bijzonder belletje. Voor een park bij een nieuwbouwwijk, mede door kinderen ontworpen, zocht de Brabantse gemeente Steenberg en een paar 'heel grote levensbomen'. De naburige gemeente Breda had zojuist drie monumentale platanen te koop aangeboden via bomenmakelaar.nl, de website van Zoontjens. Die moesten wegens bouwplannen het veld ruimen. "Ik hoefde de twee gemeentes alleen maar te koppelen", zegt Zoontjens. Een deal was snel gemaakt, waarna Zoontjens de bomen uitgroef, op trucks takelde en in hun nieuwe woonplaats weer in de grond zette.

(3) Afgelopen najaar lanceerde de Brabander met twee zakenpartners bomenmakelaar.nl, een online marktplaats voor bomen. Een goed moment, want de Nederlandse economie draait na de crisis¹⁾ weer op volle toeren, en dus wordt er weer volop gebouwd. Voor al die nieuwbouw moeten vaak bomen wijken. Zoontjens: "Pure verspilling. Veel van die bomen zijn prima te verplanten. Bovendien is er vraag naar, want zo'n pasgebouwde wijk is nog hartstikke kaal."

(4) Elke behouden boom is meegenomen. Vooral volwassen exemplaren leveren flinke milieuwinst op,

met name in steden, die hinder ondervinden van het zogenaamde hitte-eilandeffect. Het is daar gemiddeld warmer dan in de omgeving vanwege een tekort aan wind en vegetatie en een teveel aan zonnewarmteabsorberende materialen als asfalt, en vanwege de aanwezigheid van gemotoriseerd verkeer.

(5) Zoontjens: "Grote bomen verkoelen hun directe omgeving tot vijf, zes graden Celsius doordat ze schaduw bieden en water verdampen." Dat verhoogt de leefbaarheid: iedereen weet hoe prettig het is om op een warme zomerdag onder een boom te zitten.

(6) Tegelijkertijd houden bomen veel water vast, zodat bij overmatige regenval – een fenomeen dat door klimaatverandering is toegenomen in Nederland – afvoersystemen niet overbelast raken. "Ze filteren fijnstof en CO₂ uit de lucht", zegt Zoontjens. "En ze herbergen allerlei dieren. In een volwassen boom leven rustig tachtig soorten insecten." Van die insecten leven weer vogels en kleine zoogdieren, waardoor bomen de biodiversiteit in steden stimuleren. Zoontjens: "Bomen zijn complete ecosystemen."

(7) "De grote positieve invloed van bomen op de leefbaarheid van moderne steden wordt steeds algemener onderkend", beaamt Jelle Hiemstra, senior onderzoeker bomen en stedelijk groen aan de Wageningen Universiteit. "Gelukkig maar, want behalve voor het milieu zijn ze ook cruciaal voor mensen."

(8) Zoals de Wageningen Universiteit
85 schrijft op haar website: 'Natuur kan
bijdragen aan herstel van stress,
aanzetten tot sociaal contact, bij-
dragen aan een optimale ontwik-
90 keling van kinderen, persoonlijke
ontwikkeling, zingeving bevorderen
en stimuleren tot bewegen'.

(9) Aan het verplaatsen van bomen
hangt volgens Hiemstra wel vaak een
pittig prijskaartje. "Niet alle boom-
95 soorten zijn even goed te verplanten.
En zeker bij grote bomen is grondige
voorbereiding nodig."

(10) In zijn eerste seizoen - het ver-
planten van bomen kan alleen van
100 oktober tot maart - verwisselden via
Zoontjens' online bomenmarktplaats
iets meer dan vijftig bomen van
eigenaar.

(11) Dat lijkt een nogal bescheiden
105 aantal. Zoontjens spreekt niettemin
van een succes: "Er is volop activiteit
op de website, ook van grote spelers
als Staatsbosbeheer, de waterschap-
pen en gemeentes. Dat is hoopvol,
110 want gemeentes zijn veruit Neder-
lands grootste bomeneigenaren."
Hoeveel bomen ze gezamenlijk
precies bezitten, is onbekend want
bomen worden per gemeente apart
115 beheerd en cijfers hoeven nergens te
worden gemeld.

(12) Die versnippering wil Jeroen
Heindijk, adviseur boombeheer,
tegengaan met zijn eigen, binnenkort

120 te lanceren online platform. Daarop
wil hij de bomenkennis binnen
gemeentes bundelen, van aantallen
en locaties tot medische gegevens,
zodat een nationale digitale bomen-
125 databank ontstaat.

(13) Heindijk: "Zo kun je burgers
beter informeren over het hoe en
waarom van verplaatsen of kappen.
Nu horen ze daarvan vaak pas als de
130 kettingzagen ronken." Maar het plat-
form moet vooral beleidsmakers
dienen. "Elke planoloog en project-
ontwikkelaar van Nederland zou met
één muisklik moeten kunnen zien:

135 hé, daar staan bomen. En dan met
een tweede muisklik hoe je die kunt
verplaatsen als ze echt weg moeten."

(14) Hiemstra en Heindijk juichen
Zoontjens' initiatief toe als een eerste
140 stap in de goede richting. "Hij is echt
aan het pionieren", vindt Heindijk.
Voor komend verplantseizoen heeft
de bomenmakelaar dan ook grote
plannen.

145 **(15)** De drie verplaatste platanen
maken het ondertussen prima. "Ze
staan mooi in het blad", zegt
Zoontjens. Het verplanten leverde in
Breda en Steenberg en veel leuke
150 reacties op. "In Breda hadden
bewoners kritisch gereageerd op de
geplande kap. Ik ben blij dat ik op
deze manier een oplossing heb
kunnen bieden."

*naar een artikel van Nils Elzenga,
Trouw, 1 augustus 2018*

Tekst 1 Kappen is pure verspilling

- 1p 1 Wat is het hoofdonderwerp van deze tekst?
- A gevolgen van bomenkap op de leefomgeving
 - B oplossing om bomenkap tegen te gaan
 - C positieve milieueffecten van bomen
 - D samenwerking tussen boomeigenaren
- 1p 2 Een tekst kan op verschillende manieren ingeleid worden. In de alinea's 1, 2 en 3 wordt het onderwerp van deze tekst benoemd.
→ Op welke **twee** andere manieren wordt de tekst ingeleid in deze alinea's? Kruis de juiste antwoorden aan in de tabel in de uitwerkbijlage.
- 1p 3 Alinea 4 begint met de uitspraak: "Elke behouden boom is meegenomen." Welk verband is er tussen deze zin en het vervolg in de alinea's 4, 5 en 6?
- A De alinea's 4, 5 en 6 bevatten een tegenstelling die de uitspraak over milieuwinst verzwakt.
 - B De alinea's 4, 5 en 6 noemen de voorwaarden die horen bij de uitspraak over milieuwinst.
 - C De alinea's 4, 5 en 6 vormen een toelichting die de uitspraak over milieuwinst verklaart.
- 1p 4 In alinea 4 staan **drie** oorzaken voor het 'hitte-eilandeffect'. (regel 45)
→ Noteer deze drie oorzaken in de uitwerkbijlage. Gebruik per oorzaak maximaal 6 woorden.
- 1p 5 Net als Zoontjens gaat Hiemstra in deze tekst ook in op de effecten van bomen.
Hoe is zijn bijdrage in alinea 7 het best te typeren?
- A als aanvulling op de uitspraken van Zoontjens
 - B als nuancering van de uitspraken van Zoontjens
 - C als tegenstelling bij de uitspraken van Zoontjens
 - D als voorbeeld bij de uitspraken van Zoontjens
- 1p 6 In alinea 11 staat: "grote spelers". (regel 107)
Wie worden hiermee bedoeld?
- A gemeentes die hun grote bomen willen verhandelen
 - B individuele burgers die voor aanzienlijk meer bomen strijden
 - C lokale verenigingen die meer bomen willen aanschaffen
 - D organisaties die veel bomen in hun bezit hebben

- 1p 7 Van welk verband is er sprake tussen alinea 12 en alinea 13?
- A middel - doel
 - B opsomming
 - C probleem - oplossing
 - D tegenstelling
- 1p 8 De tekst is te verdelen in vijf deelonderwerpen:
- deelonderwerp 1: bomenmakelaar populair
 - **deelonderwerp 2: positieve invloed bomen**
 - **deelonderwerp 3: verplanting van bomen**
 - deelonderwerp 4: interesse in samenwerking
 - deelonderwerp 5: communiceren en pionieren
- Vul in de uitwerkbijlage in bij welke alinea's deelonderwerp 2 en deelonderwerp 3 beginnen.
- 1p 9 Met welk doel is deze tekst geschreven?
- De tekst informeert vooral
- A hoe een woonwijk leefbaarder kan worden gemaakt met bomen.
 - B over de positieve effecten van het verplaatsen van bomen.
 - C over het belangrijkste nadeel van het kappen van bomen.
 - D voor wie de website bomenmakelaar.nl in eerste instantie bedoeld is.
- 1p 10 Van welke tekstsoort is hier sprake?
- A een advertentie voor de bomenmakelaar.nl
 - B een artikel over een online bomenmarktplaats
 - C een discussiestuk over het nut van bomen verplanten
 - D een verslag van de activiteiten van Zoontjens
- 1p 11 Welke zin geeft de hoofdgedachte van de tekst het best weer?
- A Bomen hebben een positief effect op mens en milieu. Omdat er niet zo veel volwassen bomen meer zijn, moeten we er wel zuinig op zijn.
 - B Er is een nieuwe marktplaats voor bomen opgericht. Nu is het wachten op vraag en aanbod van bomen om deze in de kale nieuwbouwwijken te plaatsen.
 - C Het planten van bomen in steden en woonwijken is een trend aan het worden vanwege de positieve invloed van bomen op mens en milieu.
 - D Om onnodige bomenkap te voorkomen en volwassen bomen te redden, worden bomen in Nederland in kaart gebracht en verplaatst.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.